

På jakt efter en ny ekonomi

När vi redan överutnyttjar jordens resurser, hur ska vi då kunna accelerera tillväxten? Åsa Svenfelt söker efter en helt annan sorts ekonomi.

Exponentiell ekonomisk tillväxt utan bortre gräns. Det betraktas fortfarande som en självklarhet för de allra flesta. Men det finns forskare som har börjat undersöka alternativen.

På avdelningen för miljöstrategisk analys på KTH i Stockholm leder Åsa Svenfelt ett projekt som undersöker hur ett samhälle utan tillväxt skulle kunna se ut. Forskargruppen konstruerar olika tillväxtfria scenarier för år 2050, för att förstå vilka förändringar av samhället som kan leda dit.

– I dag är resurserna orättvist fördelade och samtidigt överutnyttjade. Om det inte är hållbart nu så är det tveksamt om det kan vara det när ekonomin växer, säger hon.

Åsa Svenfelt är inte ingenjör. Hon har läst systemekologi. Efter utbildningen doktorerade hon emellertid på KTH inom miljöstrategisk analys, en tvärvetenskaplig disciplin där doktoranderna är alltifrån ingenjörer och ekonomer till ekologer och samhällsplanerare.

Idén till hennes nuvarande projekt föddes när hon deltog i en studie om avfallsscenarier, och såg hur kollegerna automatiskt räknade med tillväxt i alla sina scenarier. De såg då att det blev mindre avfall i de scenarier som hade mindre tillväxt. Men tillväxten ansågs given. När så Formas sökte efter ”djärva forskningsprojekt” sökte Åsa Svenfelt, tillsammans med Karin Bradley och flera andra, pengar för att forska kring hållbar utveckling som inte bygger på

tillväxt. Gruppen fick 23 miljoner kronor som ska räcka till 2018.

Forskningen utgår från de planetära gränser som introducerades för några år sedan av forskare vid Stockholm Resilience Center, gränser som vi egentligen inte får överskrida om vi vill ha ett hållbart samhälle. Men Åsa Svenfelt och hennes forskarkollegor tar också med den dimension som lagts till av ekonomen Kate Raworth: en inre cirkel som visar de sociala nivåer som behöver uppnås för att människor ska kunna leva ett bra liv.

För att hålla ner komplexiteten har forskargruppen valt ut två av de planetära gränserna och två av Kate Raworths sociala mål:

klimatmål och markanvändning respektive maktfördelning och tillgång till resurser.

Utgångspunkten för forskningen är: om vi prioriterar särskilda mål för hållbar utveckling till 2050, vad behöver ändras i dagens samhälle för att vi ska uppnå det som verkar önskvärt med hjälp av planering och politik? Forskargruppen studerar flera olika sorters strategier i de olika scenarierna, bland annat en delandets ekonomi där valutan delvis ersätts av att man lånar prylar och en cirkulär ekonomi som bygger på återanvändning av material. De studerar behovet av en stark stat som sätter tydliga ramar och som styr med skatter och lagar. De tittar också på konsekvenserna av en betydligt mer utbredd självförsörjningsmodell.

Fjorton forskare deltar. De är samhällsvetare, statsvetare, samhällsplanerare, ekonomer och human-ekologer. Göran Finnveden, expert på livscykelanalys och KTH:s vicerektor för hållbar utveckling, är också med och leder projektet. Dessutom deltar flera kommuner, till exempel Övertorneå,

Botkyrka, Sollentuna och Tanum.

– Det är utmanande att jobba med scenarier. De kommer aldrig visa hur det blir. De illustrerar alternativa framtider som kan skapa diskussion och ny kunskap, säger Åsa Svenfelt och poängterar att även när man bara planerar för *business as usual*, så gör man ett antagande. Även då sätter man upp ett scenario, även om man inte är

medveten om det.

Bland forskarna inom projektet och i referensgruppen finns en vilja att utforska framtider som inte bygger på tillväxt. Men Åsa Svenfelt säger sig gärna vilja byta idéer med dem som är mer kritiskt inställda till forskningen också.

– Jag skulle vilja se vad som kommer ur en sådan diskussion. Det är kanske det allra roligaste, och svåraste, med forskning, att se andra nya perspektiv. Om vi till exempel träffar nationalekonomer som får vara kritiska till våra scenarier så kan vi lära oss mycket.

TEXT **STURE HENCKEL**
FOTO **ANNA SIMONSSON**

FRAMTIDSBILDER. Åsa Svenfelt jobbar med scenarier. Även om framtiden aldrig blir precis som i scenarierna, är de ett viktigt verktyg för diskussionen kring möjliga alternativ.